

Obaja apoštoli sú situovaní do centra obrazu. Stoja na vyvýšenom pahorku, v poslednom objatí pred smrťou. Katov pomocník, držiaci dlhú kopiju, pokúša sa ich odtrhnúť. Vpredu vľavo kľučí ďalší, ktorý drží v ruke povraz omotaný okolo Petrovej ruky. V pozadí vľavo čakajú na koniec rozlúčky dvaja jazdci, jeden z nich ťahá Petrov plášť. Na zemi, pred oboma apoštolmi, leží drevený kríž s kľúčami a roztvorená kniha s mečom — atribúty svätcov spolu s mučiacimi nástrojmi. V hornej časti obrazu, kam smerujú pohľady oboch svätcov, vznáša sa ako vidina chrám sv. Petra v Ríme, okolo jeho svätožiariary poletujú dva putti. Vpravo v pozadí sa ako simultánny dej odohráva už výjav Pavlovej popravy.

Napriek tomu, že je naznačené prostredie, v ktorom sa výjav odohráva, vynárajú sa postavy plasticky z neurčitého hnedastého pozadia. Ostrý kontrast svetla a tieňa zmäkčuje striebřistá atmosféra, v ktorej strácajú intenzitu jasné syté tóny šiat oboch svätcov — u apoštola Petra je to kobaltovomodrý šat s bielym rukávom a plášťom, u apoštola Pavla tmavotyrykysový šat s jasnočerveným plášťom — i hnedasté a šedobiele tóny šiat ich popravyteľov. Chladné osvetlenie prechádza v horných partiách obrazu do zelenastého svetielkovania, ktoré podčiarkuje fiktívnosť chrámu sv. Petra. Výjav popravy v pozadí je celý modelovaný svetlými tónmi, ktoré ho diferencujú od hlavnej scény rozlúčky a odkazujú tiež do neskutočnej sféry. Obraz nebol ešte reštaurovaný, je značne poškodený a stmavnutý. Naša predstava o jeho farebnosti nie je preto iste celkom presná.

Obraz v Pruskom, ktorý doterajšia odborná literatúra o Maulbertschovi nepozná, nie je toľko autorovi pripísaný v Pressburger Zeitung bezdôvodne. Slohový rozbor atribúcií zásadne neprotirečí, skôr ju podporuje. Ešte pádnejším dôkazom je porovnanie diela s kompozíciami s rovnakým námetom, ktoré sú v literatúre doložené ako práce Maulbertschove, alebo patria do jeho okruhu. Všetky tieto diela sú úzko medzi sebou príbuzné a nesporná je aj ich podobnosť s obrazom hlavného oltára v Pruskom.

Najvýznamnejším z týchto diel je obraz hlavného oltára vo farskom kostole v Hrádku pri Znojme. Je Maulbertschom signovaný a vznikol v rokoch 1766—1767.¹⁰ Jeho námetom je tak isto ako v Pruskom rozlúčka apoštolov Petra a Pavla

1. F. A. Maulbertsch: Rozlúčka apoštolov Petra a Pavla pred popravou, oltárny obraz z hlavného oltára vo farskom kostole v Hrádku pri Znojme. Foto O. Miša.

pred popravou. K obrazu sa zachovali prípravné škice — olejové bozetto v majetku Rakúskej galérie vo Viedni¹¹ a kresba vo viedenskej Albertine.¹² Ďalšou prácou s tou istou kompozíciou je kresba v majetku Moravskej galérie v Brne, signovaná Jozefom Winterhalterom, ktorú publikoval K. Garzarolli-Thurnlackh ako Maulbertschovu prípravnú štúdiu k obrazu v Hrádku¹³ a ktorá bola v monografii o Maulbertschovi od K. Garasovej¹⁴ označená za Winterhalterovu kresbu podľa spomínaného Maulbertschovho obrazu. Ten istý námet, podobne komponovaný, nájdeme aj na